Проверено
1949 г.

371(07)

371
21

معلملره نمونه

قزان شهرنده معلملر جمعیتی طرفندن
ترتیب ایدلمشدر.

قزان مخبری

معارفپله طبع و نشر ایدلدی.

Т. С. С. Р.
ЦЕНТРАЛЬНАЯ
Библиотека

КАЗАНЬ.
Типо-литографія Императорскаго Университета
1906.

بسم الله الرحمن الرحیم

۱۹۰۶ نچی سنه ۱۰ نچی آغوستده معلملرنڭ عمومی جمعیتی بولوب معلملرنڭ وظیفه‌لری وآنلر جمله‌سندن حاضردن باشلاب بالفعل ایشلارلیك بولغان مسئله‌لری مذاکره ایدلمش ایدی. بو ایشلرنڭ بریله جمعیت ایڭ زیاده اهمیت بیرورگه تیوش تابقان اوقوتو ترتیبلرن برلاشدرو واصلاح ایتودر. تعلیم مسئله‌لرینڭ اساسی برنچی درجه‌ده محتاج بولدیغمز ابتدائی مکتبلرنی اوّلا بر ترتیبکه قویو بولوب بو ایشده هر کمدن زیاده معلملر اوستینه توشدیکندن جمعیت برنچی دفعه اوله‌رق برنچی مرتبه محتاج بولدیغمز مکتب نظامنامه‌سینی ومکتب حقنده اولان فکرینی «نمونه» اوله‌رق کورسته ونشر ایته‌در.

مکاتب ابتدائیه‌ده بر هفته‌لك درس ساعتلری :

درسلر	برنجی صنف	ایکنجی صنف	اوچنجی صنف	دوردنجی صنف
	سا	عت	لر	ی
قرآن کریم	—	٥	٤	٣
ضروریات دینیه	—	٢	٢	٢
تجوید	—	—	١	—
قرائت ترکیه	٦	٤	٢	٢
قواعد ترکیه	—	—	—	١
تاریخ	—	—	٢	٢
جغرافیه	—	—	١	٢
حساب	٣	٣	٣	٣
یازو	٥	٢	٢	٢
املا	٥	٣	٢	
انشاء	—	—	—	٢
معلومات شفاهیه	١	١	١	١
اشکال و رسم	١	١	١	١
الهی وملی شعر	١	١	١	١
حفظ	١	١	١	١
جمعسی	٢٣	٢٣	٢٣	٢٣

برنچی صنف شاکردلرینک وظیفه‌لری:

قرائت ترکیه: — آنا تلنده اوقی یازا بلو، جیگل جمله وحکایه‌لرنی اوقوب آکلاب سویلاو، هفته‌لک‌نی آقرنراق‌غنه بولسه‌ده اوقی باشلاو[1].

برنچی صنف‌ده الفبادن مناسب کورلگان کتابلر:

١ — معلم اوّل هادی مقصودی اثری.
٢ — منتظم الفبا رحیم حنفی «
٣ — بدأ التعلیم شاکرجان طاهری اثری.
٤ — رهبر صبیان برنچی قسم ح. زبیری اثری.

قرائت کتابلرندن:

١ — رهبر صبیان ایکنچی قسم ح. زبیری.
٢ — تربیه‌لی بالا رضاءالدین بن فخرالدین.

حساب: — یوزگه قدر تعداد وترقیم هم ذهناً جمع وطرح.
بونک ایچون محمد بن ابراهیم‌نک برنچی جزء (حساب عملی) نام رساله‌سی معلم قولنده اولمقی مصلحت کوریلادر.

حفظ: — سورهٔ فاتحه، اخلاص هم سورهٔ کوثر حفظ ایتدریلور. تعوذ، تسمیه، کلمهٔ شهادت، کلمهٔ توحید معنالری برله بلدریلور ویر قصقه صلوات شریفه‌ده اوگراتیلور.

---

(١) دورت آی قدر الفبا ایله شغللنگان‌دن صوکره قرائت عربیه (هفتیک)که باشلاتیلور.

شفاهی معلومات: — اخلاقغه ومعلوماته دائر قصقه‌قصقه‌حکایه‌لر سویلانور بعض اشیاءٔ تعریف ایدیلور. سویلانگان نرسه‌لرنی سویلاتمکه قصه‌دن حصه آلدرماغه اجتهاد ایدیلور.

اشکال ورسم: — یازوغه ملکه حاصل ایته‌سونلر ایچون تورلی تورلی صزق‌لر صزارغه اوگراتیلور وصزدریلور.

الهی: — معلم مناسب کورگان شعرلرینی اوقوتور مثلاً کولتسی‌نك (کویلی ایمان) نام اثری کبی.

ایکنچی صنف شاکردلرینك وظیفه‌لری:

قرآن کریم: — باشدن سورهٔ بقره بتکانچی تنوین ونون ساکنه‌نك دورت حکمینی (اظهار، ادغام، اقلاب، اخفا،) ومد واجبه‌لرنی آغزدن اوگراتوب رعایه وتطبیق ایله اوقوتولور.

ضروریات دینیه: — اعتقاد مسئله‌لرندن: ایمان اجمالی، ایمان تفصیلی معنالری برله قصقه‌چه صفة الله ومحمد علیه السلام‌نك پیغمبرلکی، قایده طوغوب اوسدیکی، دینگه اوندی باشلامقی، صحابه وچهاریار هم خلفاءٔ راشدین‌نك کم ایدیکلری بلدریلور.

عملیات‌دن: احکام طهارت هم‌ده عملی بش وقت نماز وتر ایله براکده بلدریلور. بو صنف‌ده اعتقاددن مصلحت کورلگان کتابلر:

١ــ بدءٔ المعارف   بارودی اثری.

٢ ــــ عقائد ترکیه برنچی قسم ح . زبیری «
٣ ــــ مختصر علم حال نڭ عقائد قسمی
(سؤال و جواب اوزره عثمانلی تلنده یازیلمشدر عبیدالله فیضی اثری .)

املا: ــ املا ایچون قاعده‌لر شفاهًا اوگراتیلور . مثلًا رهبر املا کتابینڭ ٥ نچی قاعده‌سینه قدرلی بلدروب شوڭا تطبیقًا یازدریلور .

حساب: ــ میلڭکه قدرلی تعداد وترقیم ، جیگل مسئله‌لرگه تطبیق ایله جمع وطرح ، ذهنًا ضرب وتقسیم . بونڭ ایچون:
١ ــــ عملی‌دن یوقاروده مذکور حساب رساله‌سی ،
٢ ــــ نظری‌ده مسوی نڭ (بدر الحساب) نام اثری یاکه
٣ ــــ عبد القیوم الناصری نڭ (حسابلق) نام رساله‌سی
معلم‌نڭ قولنده اولمقی مصلحت کورلدی .

قرائت ترکیه: ــ درستلاب اوقووینه هم آڭلاوینه دقت ایدیلور . بونڭ ایچون مصلحت کتابلر:
١ ــ رهبر صبیان اوچنچی قسم ح . زبیری
٢ ــ اوقو . . . حسین ابوذری

شفاهی معلومات: ــ جغرافیا ، تاریخ ، غزیته وادبیات جدیده‌لرنڭ نرسه ایدیکی ونیندای فائده‌لری بارلقی سویلانور ، اوزلرندن دخی شوندای نرسه‌لر طوغریسنده جواب طریقی اوگراتیلور . بالالرنڭ تحملنچه علم اشیادن هم معلومات بیریلور .

یازو: — نسخ خطیله کوچروب یازارلر. بونڭ ایچون مخصوص معلم اولمدقده پیتر بورغده طاش باصمه‌ده طبع ایدلمش (بدء الامانی) نام اثرنی کوچرتدرمك مصلحت‌دن طش دگلدر.

اشکال ورسم: — همان بالالرنڭ اقتدارنچه ترقی ودوام ایتدریلور.

حفظ: — قرآن آخرندن سورهٔ فیل‌گه قدر هم نمازده اوقولا طورغان اذکارلرنی حفظ ایتدریلور (ممکن اولدیغی قدر معنالرینی‌ده بلدروگه اجتهاد ایدیلور)

اوچنچی صنف شاکردلرینڭ وظیفه‌لری.

قرآن کریم: — تجوید قاعده‌سینه تطبیق برله سورهٔ اعراف‌غه قدر اوقوتولور.

تجوید: — جمیع احکامی کتاب‌دن اوقوتوب اوگراتیلور. بونڭ ایچون مصلحت کورلگان کتابلر شونلردر:

١ — فن التجوید شهید عونی اثری.

٢ — حلیة التلاوة محی السنة ملانڭ.

٣ — قواعد التجوید شاکرجان طاهری.

٤ — قره باش (عربی تعریف‌لرین قالدروب).

ضروریات دینیه: — طهارت وبش وقت نماز احکامی برله یعنی فرائض، واجبات، سنن، مکروهات ومفسدات لری بلدریلور. جماعت، جمعه، جنازه، عید، قضا نمازلری، سجدهٔ سهو وتلاوت هم تراویح

نمازلری، اوشنداق عشر، فطره، قربان، روزه، زکات، حج مسئله‌لری کتابدن اوقوتوب مختصرجه بلدریلور. ضرورات دینیه‌دن مصلحت کورلگان کتابلر

۱ — مختصر علم حال‌نڭ عملیات قسمی (عثمانلی تلنده) اثر فیضی.

۲ — معلم العبادات برنچی وایکنچی قسملر. اثرح. زبیری.

۳ — عبادات اسلامیه ۲ نچی ۳ نچی ٤ نچی ۵ نچی جزءلری مقصودی اثری.

٤ — اول النظافة حسن العباده تتمه عبادات ثلاث بارودی اثری.

(الکن بو کتابلردن بعض یرلری قالدریلوب اختصار برله اوقوتیلور).

قرائت ترکیه

۱ — نصیحت برنچی جزئی اثر رضاءالدین بن فخرالدین.

۲ — تکملهٔ سواد خوان « بارودی.

۳ — نصایح نافعه صفا علیمف اثری.

(شول اوچ کتابدن برینی اوقوتمق مصلحت کوریلدی).

تاریخ انبیاء واسلام: — تاریخ مقدسنی خلفاء راشدین بتکانچه اوقوب چغارلار هم اوقودقلرینی آڭلاب سویلاو ایله تکلیف ایدیلورلر.

مصلحت کورلگان کتابلر:

۱ — مختصر تاریخ مقدس اثر حبیب الرحمن زبیری.

۲ — تاریخ انبیاء محمدالرحیم خلفه اثری.

۳ — تواریخ الخلفاء معلم عثمان خانکرمانی‌نڭ سؤال وجواب اوزره ترتیب ایتدیکی اثری.

٤ ــ قصص الانبياء عبد الرحمن استرخانى اثرى انتخاب ايله.

جغرافيا: ــ اصطلاحات جغرافيا وآوروپا قطعه‌سينى احوال طبيعيه وسياسيه‌لريله خريطه وخارجكه تطبيقًا بلدريلور. بونك ايچون مصلحت كورالگان كتابلر:

١ ــ مختصر جغرافيا اثر فاتح كريمى.

٢ ــ جغرافياى اجمالى « محمد الرحيم الحنفى.

حساب: ــ اعمال اربعه تطبيقاتيله بلدريلور واشچوط استعمالينه اوگراتيلور بونك ايچون:

١ ــ عملى ده. (مسائل الحساب) قاسم بيكقولى نك

٢ ــ نظرى ده. (بدر الحساب) مسوى نك

٣ ــ اوشنداق (حسابلق) قيوم ناصرى نك مصلحت كورلديلر.

يازو: ــ نسخ خطيله گوزل ايندروب يازا باشلارلار.

املا: ــ رهبر املانك تمامينه‌چه قواعدينى بلوب شوگا تطبيقًا يازارلار.

معلومات شفاهيه: ــ صناعت، تجارت، زراعت عمومى تاريخ جغرافياگه دائر بعض نرسه‌لر وعلم اشيادن سويلانور.

اشكال ورسم: ــ ممكن اولدقى قدرهمان ترقى ودوام ايتدريلور.

حفظ: ــ سورهٔ ملك وبر ايكى مقرأ حفظ ايتدريلور مثلا سورهٔ حشر وسورهٔ بقره اخيرى وبعض اذكار معنالريله.

دورتنچی صنف شاکردلرینڭ وظیفه‌لری:

قرآن کریم:—قای یردن کورستلسه‌ده تجوید قواعدینه تطبیقا مخارج حروفغه‌ده رعایه ایله اوقی آلورلر.

ضروریات دینیه: - معاملات‌دن کسب وآڭا تعلقلی نرسه‌لرنی (احکام تجارة، اجاره، رهن کبی مهم‌لرینی) نکاح، طلاق ویمین مسئله‌لرینی آڭغاروب وبلوب چغارلر. بونڭ ایچون مصلحت کورلگان کتابلر:

١ — معاملات، عقود ثلاث — بارودی اثری
٢ — معلم الشریعة — اثر حبیب الرحمن زبیری

قرائت ترکیه:—بالانڭ درست وآڭلاب اوقوینه‌دقت ایدیلور واوقوتلغان کتابی‌دخی ادب واخلاقغه دائر بر رساله اولور. بونڭ ایچون مصلحت کورلگان کتابلر:

١ — شاکردلك آدابی — اثر رضاء الدین بن فخر الدین
٢ — معلم العبادات اوچونچی قسم — اثر ح. زبیری
٣ — اخلاق رساله‌سی کبیر — اثر عبدالقیوم الناصری

تاریخ اسلام وملّی:—بونڭ ایچون عبدالرحمن افندی استرخانی‌نڭ (قصص الانبیاء العظام وترجمة احوال دول الاسلام) نام اثرینڭ دولت امویه‌دن باشلاب بتکانچی اوقوتلمقی مصلحت کورلدی.

جغرافیا:—اوچنچی صنف‌دن قالغان دورت قطعه‌نی احوال طبیعیه وسیاسیه‌لریله خریطه وخارجه‌گه تطبیقا اوقوب تمام ایدرلر

حساب اعمال اربعه‌گه تطبیق ایله صحاح مسئله‌لرینه هم اشچوطقه ملکه حاصل ایتدریلور (یوقاروده کورستلگان کتابلر ایله) .

قواعد ترکیه:— قصقه‌چه صرف ترکی وقواعدی بلدریلور. بونلڭ اوچون مصلحت کورلگان کتابلر:

١	صرف ترکی	غصپرینسکی نشریاتندن
٢ —	صرف ترکی	احمدجان خلفه‌نڭ
٣ —	قواعد ترکیه	عبیدالله فیضی اثری

یازو:— نسخ خطیله مکمل صورتده یازولرینه اجتهاد ایدیلور.

انشاء:— معلم افندی قصقه‌چه حکایه‌لر وتاریخی واقعه‌لر سویلاب آڭلادقلرنچه یازارغه قوشار واوزاری بلگان نرسه‌لرنی یازوب آڭلاتمق قوه سینی بیرورگه طرشور هم مکتوب نمونه‌لری کورساتور.

معلومات شفاهیه :— اوچنچی صنفده بیان ایدلگانلر همان دوام ایتدریلور هم شاکردلرنڭ فکرلرینی توسیع ایته تورغان شیلردن معلومات بیریلور.

اشکال ورسمنی :— همیشه دوام وترقی ایتدرمك لازم اولور.

حفظ :— سورهٔ یس هم اخیر قرآندن بعض اوزونراق سوره‌لر حفظ ایتدریلور. (اخیردن سورهٔ فیل‌گه‌چه اولغان سوره‌لرنڭ معنالریده بلدرلسه بیگراك گوزال اولور) .

هفته لك درس جدولی

كونلر	درس	برنچی صنف	كلن	ایكنچی صنف درسلری	كلن	اوچنچی صنف درسلری	كلن	دورتنچی صنف درسلری	كلن
شنبه	١	الفبا = قرائت	م	قرائت تركیه	ع	حساب	ط	یازو	ز
	٢	كوچروب یازو	ز	كوچروب یازو	ز	قرآن كریم	م	قرائت تركیه	ع
	٣	حساب	ط	قرآن كریم	م	تجوید	ع	حساب	ط
	٤	الهی	ع	املا	ش	املا	ش	علم حال	م
یكشنبه	١	املا	ش	علم حال	م	قرآن كریم	ع	انشا	ط
	٢	قرائت	م	قرآن كریم	ع	یازو	ز	حفظ	ز
	٣	یازو	ز	حساب	ط	جغرافیا	م	قرآن كریم	ع
	٤	حفظ	ش	حفظ	ز	املا	ش	تاریخ	م
دوشنبه	١	قرائت	م	قرائت تركیه	ع	حفظ	ز	یازو	ز
	٢	یازو	ز	املا	ش	علم حال	م	تاریخ	ع
	٣	مسائل حساب	ع	شفاهی معلومات	م	حساب	ط	حساب	ط
	٤	املا	ش	یازو	ز	قرآن كریم	ع	قواعد تركیه	م
سهشنبه	١	اشكال	ط	علم حال	م	تاریخ	ع	حساب	ط
	٢	قرائت	م	قرآن كریم	ش	حساب	ط	قرائت تركیه	ع
	٣	یازو	ز	املا	ش	علم حال	م	جغرافیا	ع
	٤	املا	ش	حساب	ع	اشكال	ط	شفاهی معلومات	م
چهارشنبه	١	قرائت	م	قرآن كریم	ش	یازو	ز	قرآن كریم	ع
	٢	یازو	ز	قرائت تركیه	م	الهی	ز	علم حال	ع
	٣	حساب	ط	حساب	ط	تاریخ	م	قرائت تركیه	ع
	٤	املا	ش	الهی	ز	قرائت تركیه	ع	جغرافیا	م
پنجشنبه	١	قرائت	ع	قرآن كریم	ش	قرائت تركیه	م	انشا	ز
	٢	حساب	ط	قرائت تركیه	ع	معلومات	م	قرآن كریم	م
	٣	معلومات	ع	اشكال	ط	قرآن كریم	ش	اشكال	ط
	٤	بو كون اوچ درس بیرگاچ سورهٔ فاتحه سورهٔ اخلاص صلوات وبعض ملی شعر والهی اوقتوب شاكردلرنی آزاتورلر								

بر معلم كندیسی هر صنفنك چیتونرك واهمیتلی راك درسلرین بعضسن اسانا بعضسن طاقطاغه یازوب اوقوتسه بعض درسلر ایچون بر معین تعیین ایتسه زورراق برر شاكردن خدمت ایتدرسه دورت صنفلی مكتبنی آلوب بارا آلادر شول جدول بونكا قاراب نمونه ایچون یازلمشدر (م) معلم گه (ع) معین گه (ش) شاكردگه (ط) طاقطادن (ز) اوزاكلرندن دیمگه اشارتدر.

مکتب قانونی:

۱) سنتابر باشندن آپریل آخرینه قدر شاکردلر مکتبکه دوام ایدرلر

۲) اوکتابر باشندن تخلف اینکان شاکرد صنفینه قبول ایدلماس [1]

۳) بالاغه یدی یاش تولمایچه مکتبکه قبول ایدلماس [2] یدی یاش تولماغان بر بالا مکتبکه یورسه امتحان ویردرمك لازم بولماس وفقط شول بالالر بیلمدککه معلم مسئول بولماس .

٤) چیتدن کیلگان بالانڭ درس شهادتنامه‌سی بولماسه امتحان برله‌گنه صنفقه تعیین ایدیلور .

۵) مکتب ومدرسه‌نڭ اداره‌سی ایچون هر بالادن بایلقلرینه نسبة سنوی برمقدار آقچه آلنور [3] .

٦) مکتبکه سرایت ایته تورغان آوروی بواغان بالا قبول ایدلماس .

۷) مکتبده اوقی تورغان شاکردلر چیتدن کیلگان بولماسه‌لر آنلرنی مکتبده قونوغه رخصت ایتولماس .

۸) بر معلمنڭ اوقوته تورغان شاکردلری آلتمشدن آرتسه یاخود مکتب دورت صنف بولسه بر معین تعیین ایتمك لازم بولور .

۹) هر کون دورت درس بولوب اولی‌گه قدر اوچ اولی‌دن صونڭ بر درس اوقودیلور .

۱۰) درس صباح سکز یارم ساعتده باشلانور (درس آرالرنده ۱۵ دقیقه تنفس ایتدریلور فقط اوچونچی درس‌ایله دورتنچی آراسنده یارم‌نهایت بر ساعت تنفس بیریلور .

---

(۱) بر معلم‌نك شاکردلری ایکی هفته ایچنده جیولوب بتارلك بولسه شول مقدارنی اعلان ایتار.

(۲) یدی یاشنده بولمقی شبهه‌لی بولسه متریکه شهادتنامه‌سی طلب ایدیلور.

(۳) بو آقچه مکتب اداره‌سی وخادملری ایچون صرف ایدیلور اگر مکتبنك اداره‌سی تأمین ایدلگان بولسه معلم افندی مکتب ایچون بر کتبخانه یاصارغه اجتهاد ایدر وشونکا صرف ایدر.

١١) بالالر بر کیلو برله دورت درسنی تمام ایدرلر اولی وقتنده قایتارلماس (فقط حفظ صحت جهتندن ضرر کیلورلك بواسه یاکه باشقه بر سبب بواسه مکتبکه یراق بولمغانلرغه قایتوب نماز اوقوب آشاب کیلوگه رخصت ایدیلور)

١٢) درس وقتنده مکتبده تاوشلاماسلر ومعلمنك رخصتندن باشقه صنفدن چقماسلر.

١٣) بالالر هیچ بر وقت درسدن تخلف ایتماسلر. تخلف ایتدکارنده آتاسندن یاکه باشقه‌ولی سندن نی ایچون تخلف ایتدکندن یازوکلتورر.

١٤) ایکی عیدده برر هفته، محرم باشنده، عاشورا، مولود، برائت، رغائب کبی بیراملرده برر کون تعطیل ایتدریلور.

١٥) بعض پنجشنبه کونلرنده درس بیرماینچه اوقولغان درسلری استفسار وامتحان ایدیلور. قش اورتاسنده بر دفعه (شول وقتغه قدر اوقولغان درسلردن) خصوصی تجربه امتحانی اجرا ایدیلور. سنه‌ده بر دفعه عمومی امتحان یاصارلر (عمومی امتحان آپریل آخرنده تمام بولور)

١٦) تنفس وقتلرنده معلم رخصت ایتکان اویونلرنی فقط مدرسه یورتی ایچنده ادب دائره‌سنده اوینارلر.

١٧) امتحان عمومیده هر قایوسینك استحقاقینه کوره شهادتنه وممکن بواسه مکافات ویریلور. اجتهادلی وحسن خلقلی بالالرغه قش کونلرنده‌ده مخصوص آفرین وتحسین کاغذلری بیریلور.

١٨) یاز کونی امتحان بیرماینچه مکتبدن چیقغان شاکرد ایکنچی سنه‌سی شریکلرینه قوشولماس.

١٩) مکتبنك اداره ونظارتی امام، معلم ومحله طرفندن صایلانغان معرفتلی وکیللر قولنده بولور.

معلملره تنبیهات:

١) معلملر؛ مکتب اشیاسینڭ، شاکردلرنڭ نظافتینه، کتاب ودفترلرینڭ پاکیزه بولوینه، هواسینڭ صاف بولوب ترووینه، ممکن قدر اهمیت بیرورلر.

٢) درس وقتندن لااقل چارك ساعت مقدم حاضر بولوب بالالرنڭ کیلوب ترتیب برله اولترولرینه دقت ایدرلر.

٣) قوللرنده بر دفتر توتوب تخلف ایتکانلرنی همده کیلمای قالغانلری وشاکردلرنڭ هر درسده‌کی درجه‌لرینی یازا بارورلر.

٤) هر درسنڭ وقتی کلدکده تخلف ایتمای درسکه کروشورلر.

٥) تعلیم اثناسنده باشقه ایش برله مشغول بولماسلر. وبو وقتده چیتدن کشی قبول ایتماسلر.

٦) بیره‌سی درسلرینی آلدن قاراب کیلوب (قرائت درسی اولمدقده) درسنی اوّلا آچیق عباره ایله آغزدن آنکلاتوب صونکندن‌غنه کتابدن کورساتورلر.

٧) تنفس وقتلرنده کرکانده، چیقغانده بالالرنڭ حاللرینه وادبلرینه دقت ایدرلر. بر بر برینه یمان سوز ایتوگه اقب قوشوغه مساعده ایتماسلر.

٨) مکتبنڭ مال جهتی مساعد بواسه مکتبکه بر کتبخانه یاصارلر (بالالرغه فائده‌لی کتابلرنی آلدیروب یاکه آلوب قویارلر)

٩) بالالرنڭ نماز اوقولرینه یورگانده ادب ایله یرولرینه آیروچه دقت ایدرلر.

١٠) ایولرینه قایتقاچ شغل‌لانور ایچون بالالرغه وظیفه، بررر ایش قوشوب بیارورلر. مکتب کتبخانه‌سندن آنلر اوقورلق وفائده‌لانورلك بعض کتابلر بیروب بیارورلر (وشول کتابلرنی اوقورغه تحریض وبعضا استفسار قیلورلر).

١١) بالالرغه ممكن قدر يومشاقلق برله، وهر قايوسينه بر توسلى قاراو ايـله معامله ايدوب اوزلـريده ادبكه مغاير بولغان سوزلـردن شدتلى معامله‌لردن احتراز ايدرلر. بالالر قورقوب دگل بلـكه رغبت برله درس اوقولرينه اهميت بيرورلر.

١٢) اخلاقنده ياكه درسنده مساهله ايتكان بالادن اغماض ومسامحه ايتماسلر بلكه جنايتلـرى نسبتنده نصيحت ايتو، عتاب ايتو، توبان اورنغه اولتورتو، آياق اوستونده توتو، تنفس زمانلرنده توقيف ايتو، قايتو زمانلرنده تأخير ايتو، اولياسينه اعلان ايتو، اگر بـو طريقلر ايله‌ده اصلاحنى قابل بولماسه مكتبدن اخراج ايتو كبى جزالرنى اجرا ايدرلر.

١٣) بالالرنڭ مكتبكه نرسه آلوب كيلولرينه ومكتبده صاتو ايتولرينه، اوتوش اويـون و بونـدن باشقه ادبكه مغاير بولغان اويونلـر اويناولـرينه رخصت ايتماسلر (بالالر فقط اولى تنفسى وقتنده آشارلق بر شى آلوب كيله بيلورلر).

١٤) درسنى استفسار ايتكانده وقتنڭ مساعده‌سنچه آز آز بولسه‌ده هر بالادن صورارغه طرشورلر.

١٥) هفته‌ده اوقوتاچق درسلرينه بر جدول دروس ياصاب صنفلرغه قويارلر (وبو جدولده بر ينگل بر آغيرراق درس قويوغـه وصوڭ درسلرنى ينگلرك درس ايتوگه اهميت بيرورلر).

١٦) هربر معلم بالالرنڭ كيلو كيتولرينى اورامده مكتبده اولان حركتلرينى ونى كيفيتده بولورغه تيوش ايدكلرينى بيان ايتوب بر نظامنامه ترتيب ايتار.

مكتب كتبخانه‌سى

مكتبكه كتبخانه آچو (عبارة اخرى برله ايتكانده بالالر فائده‌لانوردای وآنلرنڭ معلومات وفكرلرين توسيع ايته كينكايته تورغان كتابلرنى آلوب

قویو) فائده‌سی نسبتنده بیك آز مصرفلی بر ایش بولدیغندن جمعیتنڭ قزانده صایلاغان کامیسیه‌سی بو بابده خاطرلاگان ومکتب کتبخانه‌سنده بولوینی مناسب کورگان کتابلرینی عرض وتقدیم ایته‌در:

کتاب اسملری	مؤلفی
منك بر حدیث عارف بك نك لسانمزه ترجمه ایدیلوب یانگا طبع ایدلمکده	
مشهور ایرلر	رضاءالدین
مشهور خاتونلر	«
نصیحت ۱، ۲، ۳ جزء	«
سلیمه	«
اسماء	«
آثار اون بر جزء	«
اسماعیل سیاحتی	«
شاکردلك آدابی	«
مناقب ابی حنیفه	بدرالدین الپاراوی
برهان ساطع	عبدالله بوبی
قرآن وطباعت	رضاءالدین
کلیله ودمنه	عبدالعلام

بلیك	
محرك الافکار	عبدالعلام فیض خان اوغلی
نشریات کریمی (۱۳) اجزاسی	
نمونهٔ ترقی	قاسم بیکقولی
قرق وزیر	قیوم ناصری
جواهر الحکایات	قیوم ناصری
قرق تارنمه	صائب
تاریخچه	رشید
هر کمکه کیرك	رشید
مرآت (۱۸) اجزاسی	«
علم حال طبی	رشید
چوپان یولدزی	رشید
هندسه	قیوم ناصری
تاریخ انتشار الاسلام	فصیح
مستفاد الاخبار	مرجانی

ایکی بهادر	خدمت نشری
قابوس نامه	قیوم ناصری
انقراض	عیاض اسحاقی
بصیرت	حسن عطا
جهانکیر مخدوم	فاتح کریمی
شاکرد ایله استودینت	فاتح کریمی
تربیه‌لی موزیق	فاتح کریمی
انواع علامت	حبیب الرحمن زبیری
عقاید ترکیه قسم ثانی	ح زبیری
معلم الشریعة	حبیب الرحمن زبیری
نصایح نافعه	صفا علیمی
منشآت	ممسه‌وی
انشاء	بدرالدین الپاراوی
انباء الانبیاء	هادی مقصودی
عبادات اسلامیه	هادی مقصودی
بر مکتب بالاسی	کولتسی
کویلی ایمان	کولتسی
وظائف الاطفال	ملا کبیر سیکالی کول
معلومات نافعه	عبدالرحمن
علم زارعت	قیوم ناصری

قواعد کتابت	قیوم ناصری
مجمع الاخبار	قیوم ناصری
تاریخ انبیا آخرنده تاتار تاریخی	
	حافظ ذاکر
کتبخانهٔ اجتهاد اجزاسی	صدیق
آقملا شعرلری	
سبر تیموریولی	عبدالمجید غفوری
مضحکه	کازانسکی نشری
سکسان سکز فقره	محمود آلمایف
کمگه تیوش	فاتح خالدی
نوادر ترجمه‌سی	حبیب النجار
تعلیم قرائت وتحریر ترکی	حارث
تواریخ روس	قیوم ناصری
ارشاد الاطبحه	قیوم ناصری
مفتاح التواریخ	حبیب النجار
تعلیمات شیطانیه	ح
آوروپا سیاحت‌نامه‌سی	فاتح کریمی
نباتات	ادریس حمیدی
حیوانات	ادریس حمیدی
آدم	ادریس حمیدی

قرائت ترکیه	عبید الله فیضی	تعلیم الادب	
دفع الکسل عن الصبیة	طیب	تراجم احوال فقها	یعقوب الحلیلی
حریت اثری	بورصوی	برکونلك	خلیفه
وسیلة الفلاح	کمال الدین زیرکلوی		

کامیسیه طرفندن :

معلملر جمعیتی اوچنچی عمومی مجلسنده مکتبلك بعض قانونلرینه قرار بیردیکی کبی درس مسئلەلرینی‌ده تفصیلا مذاکره ایتدی. کتاب عرض وتوصیه ایتوگه کامیسیه هم مکارجه جمعیتینه وکیل صایلاغاچ بیك کوب معلملر تورلیسی تورلی یرگه طارالدیلر.

کامیسیەنك قزانده قالغان اعضالری مکتبلرده اوقتوغه عرض ایدیلاچك کتابلرنی ومکتب قانونینی هم مکتبلره بر کتب خانه لازم اولوب آنده تیوشلی کتابلرنی توصیه ایدوب مکارجه‌دن قایتقاچ کامیسیەنك باشقه اعضالرینه عرض‌دن صوڭره نشرینه قرار بیرلدی. اما رشدیه پروغرامماسی ینه‌ده اوزون مذاکره‌گه محتاج بولدیغندن بو سنه‌گه تأخیر ایدلدی. بو سنه قارالغان مکتب پروغرامماسی‌ده کیلاچك سنه یاگادن قارالوب تنقید واصلاح ایدلدیکی کبی کتابلر وقانون آیروچه دقت ایدیلوب لازم شیلر علاوه ایدیلاچکدر.

قرار بیرگان وتصدیق ایتکان کامیسیه اعضالری :

هادی مقصودی	قزان	قیوم ناصری	صراتوف
کریم حنفی	قزان مدرسهٔ محمدیه	عبد الرحمن سعیدی	بوا
شهر شرف	«	محمود رشیدی	خان کرمان
امین مصطفی زاده	«	فاتح صادقی	قاپال
حبیب الرحمن زبیری	قزان	علا عباسی	یونه
شهید عونی	صراتوف پلدانگی	عبد الله العصمتی	طرویسکی
محمد الرحیم حنفی	قزان		